

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: Gž-304/05

Brčko, 31.05.2006. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE !

Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Ilje Klaića, kao predsjednika vijeća, Josipe Lucić i Dragane Tešić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M. Đ., B. A. rođ. Đ., R. A. rođ. Đ. i S. Đ. rođ. Đ., zastupanih po punomoćniku J. V. advokatu iz B., protiv tužene S. K., zastupane po punomoćniku M. Z. advokatu iz B., radi utvrđenja obima ostavinske mase, odlučujući o žalbi tužitelja M. Đ. protiv presude Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.608/02-I od 14.04.2005. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 31.05.2006. godine donio je sljedeću

P R E S U D U

Žalba tužitelja M. Đ. se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.608/02-I od 14.04.2005. godine POTVRĐUJE.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P.608/02-I od 14.04.2005. godine odbijen je tužbeni zahtjev kojim su tužitelji tražili da se utvrdi da u ostavinsku masu iza ostavitelja J. K. u ostavinskom postupku koji se vodi kod istog suda pod brojem O.118/86 ne ulazi dio od 15.165/239.120 dijela nekretnina upisanih u zk.ul. broj 19 k.o. G. što po novom premjeru odgovara dijelu od 25/101 nekretnina upisanih u Pl. broj 61 k.o. G. i da se dosljedno tome darovni ugovor kojeg je zaključio, kao darodavac, sa tuženom, kao daroprincem, ovjeren pod brojem Ov.1258/82 od 10.05.1982. godine, reducira u tom dijelu, što je tužena dužna priznati u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja. Istom presudom ispravljenom rješenjem broj P.608/02-I od 12.05.2005. godine u odluci o troškovima spora tužitelji su obavezani da tuženoj naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 2.062,50 KM u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Protiv te presude žali se M. Đ. (žalbu lično izjavio i potpisao) iz svih razloga propisanim odredbom člana 283 stav 1 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02 i 11/05), u daljem tekstu ZPP BD, i ističe da prvostepeni sud pogrešno definiše predmet parnice kao spor o pravu na nasljeđe i primjenjuje odredbe Zakona o nasljeđivanju o zastari (u daljem tekstu ZN), a alternativno odredbe vlasničkih zakona, da iz obrazloženja presude nije jasno ni koji je pravni osnov tužbe, ni državine tužene. Dalje obrazlažući žalbu ističe da je tužba zasnovana na činjenici da tužena i njen prednik nisu imali niti imaju pravo na predmetnim nekretninama i da nisu ni mogli biti predmetom darovnog ugovora, da pok. J. K. nije bio savjestan posjednik, jer da je predmetne nekretnine nasljedio zajedno sa pravnim prednicima tužitelja, da su po tom osnovu svi uknjiženi u zemljišnoj knjizi i da kao nesavjestan posjednik nije mogao steći pravo vlasništva

održajem. Na kraju ističe da je zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalni propis i počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 284 stav 2 tačka 12 ZPP BD. Predlaže da se žalba uvaži i prvostepena presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili ukine i predmet uputi na ponovni postupak.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi u smislu čl. 292 ZPP BD, cijeneći da i u žalbenom postupku važi pravilo dispozicije stranake svojim pravima, ovaj sud je ocijenio da je žalba neosnovana i da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je tužbeni zahtjev odbio.

Predmet tužbe je zahtjev tužitelja da se utvrdi da u ostavinsku masu pok. J. K. ne ulazi dio od 15.165/239.120 nekretnina iz zk.ul. broj 19 k.o. G. kojem odgovara dio od 25/101 nekretnina iz Pl. broj 61 k.o. G. i da se darovni ugovor kojeg je zaključio sa tuženom u tom dijelu reducira, kojem zahtjevu se usprotivila tužena prigovorima da je pok. J. K. zbog neprekidnog posjeda od 1917. godine po osnovu održaja stekao pravo vlasništva na predmetnim nekretninama i da je prema odredbama ZN o zastari nastupila zastara zahtjeva za predaju zaostavštine i prvostepeni sud je uvažio prigovore tužene i o sticaju prava vlasništva održajem i o zastari prava zahtjevati zaostavštinu i tužbeni zahtjev je odbio.

Prema pravilnom utvrđenju prvostepenog suda proizilazi da je rješenjem Osnovnog suda u Brčkom broj O.118/86 od 01.04.1986. godine prekinut ostavinski postupak iza umrlog J. K. i nasljednici (tužitelji) upućeni na parnicu protiv tužene radi dokazivanja nepunovažnosti ugovora o darovanju zaključenog dana 10.05.1982. godine između umrlog J. K. i tužene S. K. i ovjerenog pod brojem Ov.1258/82, da je tim ugovorom umrli J. K. darovao tuženoj (supruzi) dio od 1/280 nekretnina upisanih u zk.ul. broj 19 k.o. G., a po katastarskom operatu parc. br. 557, 558, 559, 628, 629/1, 630, 631 i 632 sve upisane u Pl. br. 61 k.o. G., da darovane nekretnine po katastarskom operatu ne odgovaraju veličini suvlasničkog dijela umrlog J. K. u zk. ul. br. 19 k.o. G., da je suvlasnički dio umrlog J. K. u momentu sačinjavanja navedenog darovnog ugovora 15.165/239.120 u zk. ul. br. 19 k.o. G., odnosno 25/101 u Pl. br. 61 k.o. G., da su tužitelji nasljednici umrlog J. K. po pravu predstavljanja iza njegovih sestara S. koja je umrla 08.10.1975. godine, P. koja je umrla 16.01.1978. godine i Đ. koja je umrla 02.11.1984. godine. Nadalje proizilazi da su umrli J. K. i njegove sestre na osnovu rješenja broj G.1548/18 od 06.07.1918. godine i urudžbenice broj O.1774/17 od 04.07.1918. godine Kotarskog suda Brčko proglašeni nasljednicima iza svoga oca N. K., odnosno da su pravo vlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul. br. 19 k.o. G. stekli nasljeđivanjem zajedničkog pretka (oca) i da je umrli J. K. od tada neprekidno do svoje smrti 13.12.1984. godine bio posjednik kako dijela kojeg je on naslijedio, tako i dijelova koje su naslijedile njegove sestre, da je od revizije katastra 1948. godine i nakon aviosnimanja 1964-1968. godine, upisan u katastarskom operatu kao posjednik tih nekretnina.

Ovo utvrđenje prvostepenog suda nije ni žalbom dovedeno u pitanje i sumnju.

Dakle, tužitelji kao zakonski nasljednici ostavioca J. K. traže utvrđenje da suvlasnički djelovi kako su precizirani u tužbenom zahtjevu ne ulaze u njegovu ostavinsku masu i da se u tom dijelu navedeni darovni ugovor reducira (tužbeni zahtjev bi pravilno glasilo da sa darovni ugovor djelimično poništava, obzirom da

tužitelji ne traže utvrđenje povrede prava na nužni dio), premda iz činjeničnog osnova tužbe ne proizilazi da tužitelji svoj zahtjev zasnivaju na nasljednom pravnom odnosu, tj. povredi nasljednog prava koji im pripada na zaostavštini ostavioca. Naime, iz činjeničnog osnova tužbe i činjenica utvrđenih u postupku, proizilazi da tužitelji tužbeni zahtjev zasnivaju na povredi prava vlasništva svojih pravnih predaka, a sestara ostavioca, stečenog nasljeđivanjem zajedničkog pretka, tj. oca N. K. koji je umro 1917. godine. Kako se tužena protiv osnovanosti tužbenog zahtjeva poslužila prigovorom da je ostavilac stekao pravo vlasništva održajem i na dijelu nekretnina prednica tužitelja, a sestara ostavioca (Đ., P. i S.), neprekidnim samostalnim posjedovanjem više od 60 godina, odnosno od smrti njihovog oca (bivšeg vlasnika) ali i prigovorom da je još za života prednica tužitelja nastupila zastara da zahtjevaju od ostavioca predaju nasljeđenih predmetnih nekretnina, prvostepeni sud je u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva i prigovora kojima se tužena suprostavila tužbenom zahtjevu, ispoštovao svoje pravo i dužnost i osnovanost tužbenog zahtjeva cijenio na osnovu činjenica utvrđenih u postupku i pružio pravnu zaštitu strankama u okviru postavljenog zahtjeva i istaknutih prigovora, u onom obimu, u kome, to s obzirom na činjenične navode i utvrđene činjenice omogućavaju propisi materijalnog prava.

U takvoj situaciji kada je tužena poricala pravo vlasništva tužitelja tvrdnjom da njihove pravne prednice nisu imale pravo vlasništva jer je ostavilac na predmetnim nekretninama valjano stekao pravo vlasništva održajem i propuštanjem pravnih prednica tužitelja da od njega zahtjevaju zaostavštinu u roku od 10, odnosno 20 godina, prvostepeni sud je utvrđeno činjenično stanje doveo u vezu sa materijalnim propisima i materijalnim pravom koje se primjenjuje u konkretnom slučaju.

Naime, prvostepeni sud pravilno nalazi da u vrijeme smrti N. K. (1917 godine) i donošenja rješenja o nasljeđivanju (1918 godine) nisu postojali propisi o zastari prava zahtjevati stvar iz ostavine na osnovu nasljedne pravne osnove i da su se primjenjivala pravna pravila o zastari i održaju. Tako je u Opštem austrijskom građanskom zakoniku u trećem dijelu u četvrtoj glavi propisano da zastarjelosti i održaju ima mjesta protiv svih privatnih lica koja su sposobna da vrše svoja prava, a nisu ih određeno vrijeme vršila i da svaki održaj sadrži u sebi zastarjelost, da je za osnivanje prava vlasništva po osnovu održaja potrebno vrijeme od 30 ili 40 godina pod uslovom da je posjed pošten, a da li je pošten presuđuje sud, a u sumnji se pretpostavlja da je pošten (&328) i da je za zastarjelost dovoljno da se pravo koje bi se moglo vršiti ne koristi 30 godina.

Kako do diobe nasljeđa ne važe pravila o održaju u odnosu na nasljednike jer imaju zajedničko vlasništvo i kako rješenjem o nasljeđu kao načinu diobe dolazi do suvlasništva, od kada važe pravila o održaju i zastarjelosti potraživanja, sljedom čega su prednice tužitelja i ostavilac na predmetnim nekretninama od smrti svoga oca N. K. 1917. godine imali zajedničko vlasništvo, a donošenjem rješenja o nasljeđivanju 1918. godine suvlasništvo od kada i važe pravila o održaju i zastari. Međutim, prednice tužitelja su prepustile posjed ostaviocu koji je od 1917. godine do smrti 1984. godine samostalno i neprekidno posjedovao te nekretnine kao da je nositelj prava vlasništva. Takav dugogodišnji posjed (preko 60 godina) i po ocjeni ovog suda i savjestan (pošten) a na što upućuje i stav prednica tužitelja da su mu prepustili posjed i da do svoje smrti nisu poduzele niti jednu radnju radi utvrđenja, osiguranja ili ostvarenja njihovog prava vlasništva, uz i činjenicu da tužitelji u postupku nisu pružili niti jedan dokaz koji bi doveo u ozbiljnu sumnju i pitanje ovo utvrđenje suda kako u pogledu stava prednica tužitelja u vezi sa posjedom ostavioca tako i kvalitete tog posjeda, morao je proizvesti pravne učinke. Neposredni pravni učinak jeste da je

ostvilac izvorno stekao vlasništvo na nekretninama prednica tužitelja koje je do tada posjedovao i posredan, da su prednice tužitelja izgubile pravo vlasništva (ko stiče pravo vlasništva održajem ne izvodi pravo vlasništva iz prednikova prava).

Prema tome, pravni učinci održaja nastupili su po samom pravu čim su se ispunile pretpostavke za održaj, da je ostavilac prema pravnim pravilima OGZ neprekidno i samostalno posjedovao predmetne nekretnine više od 30 godina, a da prednice tužitelja svoje pravo upisano u zemljišne knjige i koje su mogle vršiti nisu vršile više od 30 godina, niti su u tom pravcu poduzimale neke radnje (prema pravnim pravilima građanskog prava prednice tužitelja su mogle vlasničkom tužbom tražiti predaju u posjed predmetnih nekretnina od ostavioca, & 823 OGZ).

Kako održaj nije samo pravna osnova (titulus) sticanja nego do sticanja vlasništva dolazi samom činjenicom da je nastupio održaj i pravni učinci nastupaju ipso iure kada se ispune sve pretpostavke i bez upisa u javne knjige, ali kako na njih se ne pazi po službenoj dužnosti, nego na zahtjev ovlaštene osobe i kako je zahtjev ovlašten da stavi i nasljednik dosjedatelja (u konkretnom slučaju tužena) bilo u obliku tužbe, bilo u vidu prigovora, a kako je tužena istakla prigovore u pogledu održaja i u pogledu zastare i kako ti prigovori stoje, pa zbog dobrovoljnog nevršenja prednica tužitelja svoga prava više od 30 godina u korist ostavioca, ostavioc je stekao pravo vlasništva i bez upisa u javne knjige prije svoje smrti i prije smrti prednica tužitelja.

Prvostepeni sud, obzirom da su tužitelji u ostavinskom postupku koji se vodi iza J. K. upućeni na parnicu radi dokazivanja nepunovažnosti ugovora o darovanju kojim je ostavioc raspolagao i sa nekretninama koje su naslijedile njihove prednice zajedno sa ostaviocem i obzirom da je tužena istakla i nasljedno – pravni prigovor, primijenio je i odredbe ZN o zastari prava na nasljeđe predmetnih nekretnina u odnosu na prednice tužitelja jer su tužitelji kao njihovi nasljednici mogli da nasljeđe samo pravo vlasništva na onim stvarima na kojima niko u trenutku njihove smrti to pravo nije stekao po nekom pravnom odnosu (izvedeno, derivativno sticanje) odnosno da bi objasnio da zbog sljedništva u pravu tužitelji nisu mogli steći ono što su njihove prednice prije svoje smrti izgubile.

Imajući u vidu da su rokovi održaja u ovom slučaju istekli prije stupanja na snagu Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima i da su za sticanje prava vlasništva važila pravna pravila građanskog prava (23. zajednička sjednica Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda, Beograd, 14.12.1983. godine) jer je ostavilac predmetne nekretnine posjedovao kao vlasnik duže od 60 godina i da se tome prednice tužitelja nisu protivile, niti poduzele bilo kakvu radnju radi utvrđenja, osiguranja ili ostvarivanja prava vlasništva pa su po pravnim pravilima građanskog prava prednice tužitelja svoje pravo vlasništva izgubile, a ostavilac na originarni način (održajem) stekao pravo vlasništva prije svoje i prije smrti prednica tužitelja (ukoliko održaj sadrži u sebi i zastarjelost, to se oboje u isto vrijeme završavaju & 1478 OGZ). Tužitelji, niti žalitelj nisu niti pružaju i jedan dokaz da gornje utvrđenje suda nije tačno.

Prema tome, prvostepena presuda nije donesena ni uz pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, ni uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 284 stav 2 tačka 12 ZPP BD, niti uz pogrešnu primjenu materijalnog prava (kada je sud svoju odluku utemeljio na odredbi materijalnog prava koju nije trebao primjeniti, pogrešna primjena materijalnog prava ne postoji ako bi i uz primjenu materijalnopravne odredbe koju je, trebao primjeniti, valjalo donijeti jednaku odluku,

VSH, rev. 463/93 od 17.11.1993. godine), i žalbeni navodi i razlozi zbog kojih se prvostepena presuda pobija ne stoje, prvostepeni sud je pravilno protumačio, raspravio, cijenio i sadržajno interpretirao sve predložene i izvedene dokaze, prvostepena presuda sadrži detaljan, jasan i pravilan stav o odnosu i pravima stranaka prema spornom zahtjevu obzirom na prigovore i pravna pravila građanskog prava po kojima se odnosi iz tužbenog zahtjeva i po prigovoru tužene razrješavaju, obrazložen je činjenični i pravni osnov za usvajanje prigovora i za odbijanje tužbenog zahtjeva, nisu počinjene bitne povrede na koje sud pazi po službenoj dužnosti niti na koje se žalbom ukazuje, radi čega je valjalo žalbu kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu potvrditi na osnovu člana 295 Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH.

PREDSJEDNIK VIJEĆA,
Iljo Klaić